

Charisma's en Eenheid

Pater Damien Artiges, Gemeenschap Chemin Neuf

Lezing tijdens het Symposium 'Gezonden door de Geest', 10 september 2010, Vrije Universiteit, Amsterdam.

Vanuit verschillende charismatische vernieuwingsstromingen gaven sprekers antwoord op de volgende vragen:

1. Zijn de Heilige Geest en de charisma's wezenlijk voor het missionaire werk van de Kerk van vandaag? Zo ja, waarom?
2. Hoe verstaan jullie het werk van de Geest en hoe werkt die manier van verstaan door (hoe geeft dat kleur) in jullie missionaire handelen?
3. Wat is jullie bijdrage aan het missionaire karakter van de christelijke geloofsgemeenschappen en van heel de Kerk?

Pater Damien sprak vanuit de Katholieke Charismatische Vernieuwing, en met name vanuit de gemeenschap Chemin Neuf, een katholieke gemeenschap met een oecumenische roeping.

Ik ben pater Damien Artiges, (rooms-katholieke) priester in de Gemeenschap Chemin Neuf. Ik kom uit Frankrijk, en leef nu sinds vier jaar hier in Nederland, vanaf het moment dat de Benedictijnen van de Sint Paulusabdij in Oosterhout hun klooster aan onze gemeenschap hebben overgedragen. Dat gebeurde in de zomer 2006. De Gemeenschap Chemin Neuf is ontstaan in het jaar 1973, in Frankrijk, vanuit de beweging van de Charismatische Vernieuwing. In de loop der jaren is zij internationaal geworden, en telt nu zo'n 1500 leden in 25 landen. Ik ga proberen om samen te vatten wat volgens mij wezenlijk is in onze ervaring als gemeenschap met dit thema van het 'gezonden-zijn door de Heilige Geest'.

Toen ik de drie vragen las, die ons worden gesteld als richtlijnen om over de charisma's en het missionaire karakter van onze kerkgemeenschappen te spreken, dacht ik meteen: "we moeten iets over onze roeping voor de eenheid vertellen!".

1. Hoe hangen charisma's en eenheid samen?

Het uitoefenen van de gaven van de Heilige Geest en de spiritualiteit van de eenheid zijn twee belangrijke aspecten van onze gemeenschap. Wij vinden dat de twee

heel goed samen gaan, en zo is trouwens ook het geval bij andere nieuwe gemeenschappen of bewegingen. Dat komt misschien omdat verschillende christelijke kerken geraakt zijn door de Charismatische Vernieuwing, en dat maakt dus dat wij samen kunnen bidden: we erkennen elkaar in deze "charismatische" vorm van gebed, die nieuw is voor alle tradities. Misschien, voor een deel. Maar ik denk dat het ook een andere en diepere betekenis heeft, die iets met de evangelisatie te maken heeft, d.w.z. juist met dit "missionaire karakter" van heel de Kerk. Wij zijn een apostolische gemeenschap, met geen ander doel dan het Evangelie van Jezus Christus te verkondigen, en daarom staan voor ons deze twee aspecten zo centraal.

Wij zijn ervan overtuigd dat de Heilige Geest vandaag de middelen aan de Kerk geeft om haar opdracht van evangelisatie te volbrengen. De Geest bouwt het Lichaam van de Kerk op, en geeft kracht aan haar getuigenis door de charisma's. Maar de evangelisatie wordt verzwakt door de verdeeldheid onder de kerken, en zo is ook de Geest werkzaam om ons te helpen zoeken naar verzoening en eenheid.

Laten we een korte terugblik houden over de kerkgeschiedenis van de XXe eeuw, die tegelijkertijd de eeuw van de Charismatische Vernieuwing én de eeuw van de Oecumene is.

- Startpunt van de oecumenische beweging: de Wereldzengingsconferentie in Edinburgh in 1910. In deze bijeenkomst van protestantse kerken over de missies, komt heel duidelijk het bewustzijn naar voren dat de verdeeldheid van de kerk haar missionaire werk belemmert. Vanaf dit begin blijft het missionaire karakter van de Kerk sterk gebonden aan de oecumenische beweging.
- Van de katholieke kant, kan men hier enkele woorden aanhalen waarmee Charles Whitehead (voormalige voorzitter van de ICCCR, International Council of Catholic Charismatic Renewal) met Pinksteren 2007 zijn toespraak opende, in de KCV-bijeenkomst in Oisterwijk:

Sinds de dag van Pinksteren is de Heilige Geest werkzaam geweest in de kerk, altijd. Maar de XXe eeuw wordt wel de eeuw van de Heilige Geest genoemd. Het lijkt wel alsof de Heilige Geest in de XXe eeuw bijzonder actief is geweest: er zijn heel erg veel dingen gebeurd. Meteen al aan het begin van de eeuw, wijde paus Leo de XIIIe de eeuw toe aan de Heilige Geest, en hij heeft de eerste nacht van de eeuw doorgebracht, zingend in zijn kapel tot de Heilige Geest. Hij zong "Veni Creator Spiritus". Ik weet niet of hij bijzonder goed kon zingen, maar de Heilige Geest heeft toch wel geluisterd, en heeft blijkbaar dat gebed gewaardeerd, want Hij begon meteen de methodisten in de Verenigde Staten te zegenen, en toen de presbyterianen in Wales, in Groot-Britannië, en toen gaf God zijn Geest in Los Angeles, in "Asuza Street"; daar is de pinksterbeweging begonnen. Ik weet natuurlijk niet zeker of paus Leo dat bedoelde, maar het is wel gebeurd.

En pas in 1967 kwamen de katholieken aan de beurt, toen de Heilige Geest viel op een groep Amerikaanse studenten. Zij waren in de universiteit van Ducane, en ze waren op een retraite. Ze bestudeerden het tweede hoofdstuk van het boek Handelingen, en ze waren aan het bidden tot de Geest. En ze merkten hoe Gods Geest op een wonderlijke manier bij hen kwam: zij waren in tongen aan het bidden, er gebeurde wonderen, mensen waren aan het rusten in de Geest. En dat is voor ons, als het ware, het begin van de Katholieke Charismatische Vernieuwing. [...] De Pinkstergemeente, die waren overal al "geboren", en ook de grote protestante kerken waren overal al door de Geest aangeraakt, en nu raakte Hij de katholieke Kerk aan.

- Het tweede Vaticaans Concilie. Op de laatste dag van de week van gebed voor de eenheid in het jaar 1959 kondigde paus Johannes XXIII zijn wens om een nieuw concilie te roepen. Hij wilde, volgens zijn uitdrukking, een 'raam openen' om de Heilige Geest opnieuw in de Katholieke Kerk binnen te laten, en hij bad voor een nieuw Pinksteren. Wellicht niet toevallig is de Charismatische Vernieuwing in de Katholieke Kerk in het jaar 1967 begonnen, kort na de afsluiting van het concilie in 1965. Maar niet alleen de nieuwe openheid van de katholieken voor de gaven van de Geest was toen opmerkelijk, ook de officiële deelname van de Katholieke Kerk aan de oecumenische beweging is een beslissende keerpunt geweest. In het document *Unitatis Redintegratio* schreven de bisschoppen:

De bevordering van het herstel der eenheid onder alle christenen is een van de voornaamste doelstellingen van het tweede Vaticaans Concilie. De Kerk immers is door Christus, de Heer, gesticht als één en als de enige; en

toch presenteren veel christelijke Gemeenschappen zich aan de mensen als het echte erfgoed van Jezus Christus. Alle noemen zij zich leerlingen van de Heer, maar zij hebben verschillende opvattingen en volgen verschillende wegen, alsof Christus zelf verdeeld was. Deze verdeeldheid is niet alleen apert in strijd met de wil van Christus, maar ze is ook een ergernis voor de wereld en ze doet afbreuk aan de heilige zaak van de verkondiging van het Evangelie aan alle mensen.

(Decreet over de oecumene, 21 november 1964, Inleiding, n°1)

Stichter Laurent Fabre

En nu terug naar onze gemeenschap. Reeds vroeg in de roeping van pater Laurent Fabre, jezuïet, stichter van de Gemeenschap Chemin Neuf, was deze link tussen charisma's en eenheid duidelijk, nog voordat de gemeenschap bestond. In een charismatische bijeenkomst in Beauraing (België) in 2005 gaf hij een getuigenis en vertelde:

Als ik hier ben, is dat te danken aan een zekere broeder Mozes, een Jood die christen is geworden in een protestantse kerk, en die voor mij heeft gebeden kort voordat ik priester werd gewijd. Ik heb de doop in de Heilige Geest ontvangen: het was voor mij zoals een nieuw Pinksteren. Dat was 34 jaar geleden, en sindsdien ben ik steeds blij om samen met christenen van andere geloofsbelijdenissen te leven en te evangeliseren.

Het voornaamste obstakel in de evangelisatie is de verdeeldheid onder de christenen. Als het Lichaam van Christus verdeeld is, is het ook verlamd, en is onze getuigenis niet geloofwaardig. Als de christenen niet van elkaar houden, hoe zullen ze over een God kunnen spreken, die liefde is? We moeten één zijn en samen werken.

2. Stappen in het ontdekken van een roeping

De roeping om voor de eenheid te bidden en te werken is langzamerhand in onze gemeenschap heel sterk en duidelijk geworden. Schematisch gezien kunnen in dat proces drie verschillende fases onderscheiden worden.

Eerste fase: “De Geest van Pinksteren”. De gemeenschap is en blijft gekenmerkt door haar oorsprong in de Charismatische Vernieuwing. De ervaring van de Doop in de Heilige Geest, de spontane lofprijzing, het lezen van de Bijbel, het persoonlijk en gemeenschappelijk gebed, hebben een centrale plaats. Daardoor leert iedereen een levende relatie met God te onderhouden, en samen leren wij de charisma's onderscheiden, d.w.z. hoe wij God in ons en door ons kunnen laten werken. Dan ontdekken wij dat we niet alleen mooie dingen voor God kunnen doen, maar dat we nog veeleer door de Geest het werk van God zelf mogen verrichten! Deze ervaring van geroepen en gezonden te zijn door de Geest erkennen wij in een bijbelse ‘grondtekst’: “De Geest van de Heer rust op mij, want Hij heeft mij gezalfd. Om aan armen het goede nieuws te brengen heeft Hij mij gezonden” (Lucas 4,18).

Tweede fase: “Samen als gemeenschap”. In het begin bestond de gemeenschap uit een kleine kern van 7 mensen: allemaal celibatairen, allemaal rooms-katholiek, en allemaal Frans en. Maar dat is snel veranderd! De gemeenschap heeft zich ontwikkeld en heeft heel verschillende mensen samen gebracht: mannen en vrouwen; celibatairen (religieuzen, priesters) en echtparen; protestanten en katholieken; zwarten en blanken; enz. In haar missionaire werk is dit samenzijn in de verscheidenheid een belangrijke dimensie geworden: we zijn gezonden en wij werken in onze missies voor de eenheid en door de eenheid. De bijbelse tekst die dat goed uitdrukt is het gebed van Jezus voor de eenheid in het evangelie volgens Johannes: “Laat hen allen één zijn, Vader. Zoals U in mij bent en ik in U, laat hen zo ook in ons zijn, opdat de wereld gelooft dat U mij hebt gezonden” (Johannes 17,21). Weer in deze tekst zie je de verbinding tussen eenheid en missie.

Derde fase: “Bruggen bouwen”. Hoe gaan we verder en dieper in deze spiritualiteit van de eenheid, en hoe kunnen we haar in de

praktijk brengen? De Geest maakt ons tot verkondigers van een gekruisigde Christus (zie 1 Korintiërs 1,23) die zijn leven geeft om ons met God en met elkaar te verzoenen. Zo neemt het kruis een belangrijke plaats in onze missies: de Geest leidt ons verder door bekering, door verzoening, door zelfovergave. Hij wijst ons een weg, die naar geen gemakkelijke of goedkope eenheid leidt. Steeds nodigt Hij ons uit om ons leven te geven voor de eenheid, en zo bepaalt Hij onze “manier van doen”, die moet op die van Jezus zelf lijken. Nog een andere Bijbeltekst is hier belangrijk geworden: “Want hij is onze vrede, hij die met zijn dood de twee werelden één heeft gemaakt, de muur van vijandschap ertussen heeft afgebroken ... Zo bracht hij vrede en verzoende hij door het kruis beide in één lichaam met God” (Efeziërs 2,14-16).

3. Verschillende spanningsvelden waar de eenheid een uitdaging is

Zo heeft de Heilige Geest onze gemeenschap vaak geroepen om aanwezig en actief te zijn op “breuklijnen”, op plaatsen waar eenheid en verzoening nodig zijn: in Afrika, in samenwerking met mensen van verschillende landen en etnische groepen; in Berlijn, in een parochie die zich precies bevindt waar de muur heeft gestaan; in Brazilië, aan de rand van een *favella* (sloppenwijk), in de spanning tussen arm en rijk; in de abdij “Les Dombes” in Frankrijk, waar de oecumenische “Groupe des Dombes” jarenlang heeft gewerkt; en nog in Libanon, in Jeruzalem, enz.

Zo begrijpen wij de eenheid in een brede zin, en zo ervaren wij de kracht van het charismatisch gebed op verschillende niveaus. Dat kan de eenheid zijn van de persoon, die door verzoening naar innerlijke genezing verlangt. Dat kan ook de eenheid zijn in het echtbaar, waar wij door de “Kana” missie aan werken. Maar in ons missionaire werk kunnen wij alleen anderen helpen eenheid en verzoening te vinden, indien wij dat zelf als gemeenschap beleven en blijven zoeken! Laat me een paar spanningsvelden noemen van het samenzijn als gemeenschap, die altijd een uitdaging tot bekering blijven, en waar wij

voelen dat de Geest ons leert en vormt om dan beter actief te zijn in de missie.

a. Celibatairen / echtparen. Twee kanten van de medaille! Een gezonde samenwerking schenkt veel kracht in de evangelisatie, bij voorbeeld met de jongeren. De Heer roept vandaag ook gehuwde mensen tot radicale keuzes voor het evangelie.

b. Mannen / vrouwen. Een vraag is: hoe dragen wij en hoe delen wij de verantwoordelijkheid in de kerk? Hier wordt ook de vraag gesteld van het verband tussen ambt en autoriteit, en van de officiële erkenning van charisma's in de kerk.

c. Jongeren / ouderen. Er is een verschil tussen de generaties: hoe gaan we ermee om, als we samen leven en werken, en hoe kan je de “kloof” overbruggen? Het is een vreugde om jongeren te ontvangen, maar je moet hen hun plaats laten nemen.

d. Verschillende nationaliteiten. In het samenleven komen snel oude spanningen en smarten van de geschiedenis naar boven, b.v. door oorlog of kolonisatie veroorzaakt. Een uitdaging bestaat erin, elkaar vergeving te kunnen vragen voor de “collectieve” zonden en verwondingen die wij dragen.

e. Protestante / Katholieken / ... Er is al zoveel gebeurd, en het blijft een vreugde om als christenen samen te kunnen leven en evangeliseren. De uitdaging is te blijven hopen! Niet alles is mogelijk, maar: “Wat wij samen kunnen doen, laten wij dat wel samen doen” volgens de uitnodiging van paus Johannes-Paulus II.

4. Concreet voorbeeld van gebed voor de oecumene

Om verder te gaan op de weg van de oecumene heeft de Gemeenschap Chemin Neuf in het jaar 2000 de missie “Net for God” opgericht, ook wel soms de Internationale Oecumenische Fraterniteit genoemd. Net for God is een netwerk van gebed, van vorming, van evangelisatie. Meer dan 10 duizend mensen in 60 landen nemen deel aan dit

netwerk: iedere maand komen ze bij elkaar op verschillende plaatsen om samen te bidden en om een onderricht te volgen, vaak door een video die in ongeveer 25 talen vertaald is. Zo proberen we gestalte te geven aan de visie van pater Paul Couturier, een franse priester die in de jaren 1930 in de oecumenische beweging actief was. Als initiatiefnemer van de jaarlijkse week van gebed voor de eenheid onder de christenen, sprak hij over een “onzichtbaar klooster” dat alle gebeden bijeen zou brengen van christenen die naar eenheid verlangen. In 1944 schreef hij:

“Als elke donderdagavond, als wekelijkse nagedachtenis van Witte Donderdag, een alsmaar groter wordende menigte christenen van alle soorten geloofsbelijdenissen een immens netwerk vormen dat de aarde zou omgeven, zoals een onzichtbaar klooster waarin allen zouden opgenomen zijn in het gebed van Christus voor de eenheid, zou dat niet de dageraad zijn van de Eenheid onder de christenen die over de wereld zal komen? Is het niet deze houding van

een eerlijke, spirituele, diepe, stevige wedijver waarop de Vader wacht om de zichtbare Eenheid te realiseren?”

Als slot en als laatst voorbeeld van de inzet van onze gemeenschap om voor de eenheid te bidden en te werken, deze roeping die ons door de Heilige Geest is toevertrouwd, geef ik hier het gebed voor de eenheid dat wij elke dag in de gemeenschap bidden, en dat ook door pater Paul Couturier geïnspireerd is:

*Heer Jezus, Gij die gebeden hebt opdat allen één zouden zijn.
Wij bidden U voor eenheid onder de Christenen,
zoals U het wenst, en op de manier dat U het wenst.
Dat Uw Geest ons de pijn van de scheiding zou laten ervaren,
ons onze fouten aanwijst,
en in ons de hoop aanwakkert, over alle wanhoop heen. Amen.*

Aansluitend op deze lezing gaf Frans van Beers, lid van Chemin Neuf, een persoonlijk getuigenis.

Meer over Chemin Neuf in Nederland: www.paulusabdij.nl.

Meer over het symposium: 0090 en 0323 (verslag in Nederlands Dagblad) op www.stucom.nl.

Meer over de leerstoel theologie van de charismatische vernieuwing: www.stucom.nl/leerstool en in de rubriek [Leerstoel theologie van de charismatische vernieuwing](#).

Dit is document 0324 op www.stucom.nl